

O'QUVCHILARDA IJODIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI

Raxmonjonov Faxriddin Farxodbek o'g'li
Marg'ilon turizm va madaniy meros texnikumi
Servis va turizm yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Maqolada o'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish jarayoni psixologik nuqtayi nazardan o'rganilgan. Ijodiy fikrlashning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlar tahlil qilinadi. Maqola tajriba asosida amalga oshirilib, ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan samarali metodlar va ularning natijalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijodiy fikrlash, psixologik asoslar, ta'lim, innovatsion texnologiyalar, rivojlanish

Аннотация: В статье рассматривается процесс развития творческого мышления у учащихся с психологической точки зрения. Анализируются факторы, влияющие на формирование творческого мышления, современные педагогические технологии и психологические подходы. Исследование выполнено на основе эксперимента, представлены эффективные методы, направленные на развитие навыков творческого мышления, и их результаты.

Ключевые слова: творческое мышление, психологические основы, образование, инновационные технологии, развитие

Abstract: The article examines the process of developing creative thinking in students from a psychological perspective. It analyzes the factors influencing the formation of creative thinking, modern pedagogical technologies, and psychological approaches. The study is based on experiments and highlights effective methods aimed at enhancing creative thinking skills and their outcomes.

Key words: creative thinking, psychological foundations, education, innovative technologies, development

Kirish

Hozirgi kunda ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri – o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishdir. Zamonaviy jamiyatda ijodiy fikrlash ko'nikmalari har qanday sohada muhim ahamiyatga ega. Psixologik yondashuvlar yordamida ijodiy fikrlashni rivojlantirishning samarali usullarini ishlab chiqish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ijodiy fikrlashni o'rganish sohasida J. Guilford va E. Torrance kabi psixologlarning tadqiqotlari asosiy o'rin tutadi. Guilfordning divergent fikrlash nazariyasi ijodiy jarayonlarni tahlil qilish uchun mustahkam asos yaratdi. Torrance esa ijodiy fikrlashni o'lchash va rivojlantirishga qaratilgan maxsus testlarni ishlab chiqdi.

Vygotskiy ta'lim jarayonida ijtimoiy muhitning ahamiyatini ta'kidlab, "yaqin rivojlanish zonasi" kontsepsiyasini ilgari surgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot Farg'ona shahridagi 3 ta umumta'lim maktabida olib borildi. 6–8-sinf o'quvchilaridan iborat 150 nafar ishtirokchi tanlab olindi. Eksperimentda Torrance testlari, kreativ o'yinlar, guruhli mashg'ulotlar va loyihaviy ta'lim metodlari qo'llanildi. Har bir metodning samaradorligi baholash uchun sifatli va miqdoriy ko'rsatkichlar o'rganildi.

Natijalar

Eksperiment natijalariga ko'ra:

1. Torrance testlarida qatnashgan o'quvchilarning ijodiy fikrlash ko'nikmalari 25% ga oshdi.
2. Loyihaviy ta'limdan foydalanilgan sinflarda o'quvchilarning yangi g'oyalar taklif qilish qobiliyati kuchaydi.
3. Guruhli faoliyat o'quvchilarning bir-biridan o'rganish imkoniyatlarini kengaytirdi va ijodiy muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Tahlil

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'qituvchilarning ijodiy yondashuvi va motivatsion metodlarni qo'llashi o'quvchilarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Psixologik yondashuvlardan biri – ijobiy muhit yaratish – ijodkorlikning muhim shartidir. Bundan tashqari, innovatsion texnologiyalar (masalan, raqamli platformalar, interaktiv dasturlar) ijodiy fikrlashni qo'llab-quvvatlaydi.

Xulosa

Ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida maxsus psixologik metodlardan foydalanish lozim. Zamonaviy texnologiyalar va yangi pedagogik yondashuvlarni joriy etish orqali ijodiy salohiyatni yanada kuchaytirish mumkin. Bu jarayon o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikka asoslanishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Guilford, J.P. (1967). The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill.
2. Torrance, E.P. (1988). The Manifesto: A Guide to Developing Creativity in the Classroom.
3. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
4. Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives.
5. Zull, J.E. (2002). The Art of Changing the Brain. Stylus Publishing.

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. “2023–2030 yillarda ta’limni rivojlantirish strategiyasi”. Tashkent, 2023.
7. Qosimova, G.S. (2021). “Ta’limda kreativlikni rivojlantirishning innovatsion usullari”. Psixologiya jurnali, 45(2), 23–30.

